ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α1.α

1-α

2-β

3-β

Α1.β.

παρ' ἣν: ἐπάνω ὁδόν

ὑπὲρ ὧν: τὰ παραφράγματα

Β1.

Με το ρήμα «ἀπείκασον» ο Σωκράτης μάς εισάγει στην παρομοίωση ή μεταφορά του σπηλαίου: **(ἀπεικάζω: Απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση). Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία.** Ο Πλάτωνας τη χρησιμοποιεί για να κάνει πιο κατανοητές δύσκολες φιλοσοφικές έννοιες και για να κερδίσει την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Επίσης, ο εκφραστικός αυτός τρόπος τού είναι χρήσιμος, όταν θέλει να θεμελιώσει απόψεις που δεν μπορούν να στηριχτούν με τη διαλεκτική ή για να ενισχύσει τη διαλεκτική. Η αξία της είναι διδακτική και όχι αποδεικτική. Επίσης, η αλληγορία είναι ένας αναλογικός συλλογισμός τον οποίο ο φιλόσοφος χρησιμοποιεί για να δείξει πώς βλέπει τον κόσμο και όχι για να αιτιολογήσει την κατάσταση του κόσμου.

Η αλληγορία του σπηλαίου, όπως αναπτύσσεται στην αρχή του έργου «Πολιτεία» **με τις λέξεις** «τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας» **ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά περί παιδείας (και έλλειψη παιδείας). Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών (424a): τροφὴ γὰρ καὶ παίδευσις χρηστὴ σῳζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται [: γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες – μετάφραση Ι. Γρυπάρης]. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό;**

Παρουσιάζοντας ο Σωκράτης το θέμα του μύθου συνδέει οργανικά τη δίκαιη πόλη με την παιδεία. Στον μύθο παρακολουθούμε την πορεία διαμόρφωσης του φιλοσόφου – άρχοντα και διευκρινίζεται η ουσία του «φωτός» που προϋποτίθεται για να χρησθεί κάποιος φιλόσοφος - άρχοντας.

Β2.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ: Και στα δύο κείμενα η εμπειρία της αίσθησης αποτελεί ψευδαίσθηση και πλάνη	
***Αλληγορία του Σπηλαίου* (Πλάτων):** Το σπήλαιο ως σύμβολο της πολιτικής κοινωνίας χαρακτηρίζεται από γνωστικό εγκλωβισμό των μελών της και όσα αντιλαμβάνονται με τις αισθήσεις τους αποτελεί ψευδαίσθηση και διαστρέβλωση της πραγματικότητας. • Οι **δεσμώτες** βλέπουν μόνο σκιές και νομίζουν ότι είναι η αληθινή πραγματικότητα. • Δεν μπορούν να γυρίσουν το κεφάλι τους για να δουν την πηγή του φωτός (δηλαδή την **αλήθεια**).	• ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἴς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὄπισθεν αὐτῶν, • μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ’ ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.
***1984* (Orwell):** Το Κόμμα αρνείται την εγκυρότητα της εμπειρίας και ελέγχει τους ανθρώπους όχι μόνο σωματικά, αλλά και πνευματικά, μέσω της παραποίησης της πραγματικότητας. Η κοινή λογική και η ανεξάρτητη σκέψη θεωρούνται αιρέσεις	• Η φιλοσοφία του Κόμματος σιωπηρά αρνιόταν όχι μόνο την εγκυρότητα της εμπειρίας, αλλά και την ύπαρξη της εξωτερικής πραγματικότητας. • Η αίρεση των αιρέσεων ήταν η κοινή λογική.

ΔΙΑΦΟΡΑ: Η **διαφορά** ανάμεσα στα δύο κείμενα βρίσκεται στην **αντίληψη της αλήθειας**:	
***Αλληγορία του Σπηλαίου* (Πλάτων):** Ο Πλάτωνας υποστηρίζει ότι η αίσθηση μπορεί να είναι απάτη, και μόνο η αντίληψη της πραγματικότητας μέσω της νόησης οδηγεί στην αλήθεια. Αμφισβητεί την αίσθηση της	• τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἴει ἄν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΡΕΤΗ ΣΙΒΔΑΡΗ

πραγματικότητας μέσω των αισθήσεων, θεωρώντας ότι η αληθινή γνώση βρίσκεται πέρα από αυτές — στον κόσμο των Ιδεών. **Το ἀληθὲς δεν λανθάνει, έρχεται στο φως, όντως υπάρχει. Για τους δεσμώτες, όμως, του σπηλαίου, που αντλούν τη γνώση με τις περιορισμένες αισθήσεις τους, αληθινά υπαρκτό είναι οι σκιές. Οι δεσμώτες ζουν μέσα σε μια ψευδαίσθηση. Εφόσον και εμείς – διδάσκει ο Πλάτων– έχουμε συνηθίσει και αντιλαμβανόμαστε και ζούμε την καθημερινή μας πραγματικότητα με βάση την επισφαλή γνωσιολογικά εικόνα που μας δίνουν οι αισθήσεις, και δεν είμαστε πρόθυμοι να αμφισβητήσουμε τους περιορισμούς τους, ζούμε επίσης εγκλωβισμένοι σε έναν κόσμο απατηλό.**	Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου; Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταὐτὸν τοῦτο; Τί μήν;
***1984* (Orwell):** Ο Orwell υποστηρίζει ότι η αντίληψη της πραγματικότητας πηγάζει από την πίστη στις αισθήσεις και στον υλικό κόσμο.	• Το Κόμμα σού έλεγε να απορρίπτεις τη μαρτυρία των αυτιών και των ματιών σου. • Ο υλικός κόσμος υπάρχει, οι νόμοι του δεν αλλάζουν • διατύπωνε ένα σημαντικό αξίωμα

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΡΓΥΡΗ ΣΙΡΔΑΡΗ

Β3.

1. οισοφάγο
2. φόρος
3. φορέματα
4. φέρσιμο
5. φερέφωνο

Β4.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος

Γ1.

Φάνηκαν σε αυτόν να πλησιάζουν δύο γυναίκες ψηλές, η μία όμορφη και με φυσική ευγένεια, στολισμένη στο σώμα με καθαρότητα, στα μάτια με σεβασμό (ντροπή), ως προς το παράστημα με σωφροσύνη, με ένδυμα λευκό, ενώ η άλλη έχοντας τραφεί μέχρι παχυσαρκίας και μαλθακότητας, καλλωπισμένη ως προς το χρώμα ώστε να θεωρείται ότι φαίνεται πιο λευκή και πιο ροδαλή από ότι στην πραγματικότητα, στο παράστημα ώστε να νομίζεται ότι είναι ψηλότερη από ότι ήταν εκ φύσεως, ότι έχει τα μάτια ψηλά και φορούσε φόρεμα μέσω του οποίου να λάμπει κυρίως η νεανική της ομορφιά. Παρατηρούσε συχνά με προσοχή, παρατηρούσε και τριγύρω της, αν τη βλέπει κάποιος άλλος και πολλές φορές έριχνε το βλέμμα της και στην σκιά της.

Μόλις έφθασαν πιο κοντά στον Ηρακλή (λέει ο Πρόδικος) η μεν πρώτη που αναφέρθηκε βάδιζε με το ίδιο βήμα ενώ η άλλη επειδή ήθελε να την προφτάσει, έτρεξε προς τον Ηρακλή και είπε:" Σε βλέπω, Ηρακλή, να απορείς ποια οδό της ζωής σου να ακολουθήσεις. Εάν λοιπόν με κάνεις φίλη σου και με ακολουθήσεις, εγώ θα σε οδηγήσω μέσω της πιο ευχάριστης και εύκολης οδού και θα απολαύσεις όλες τις ηδονές και θα περάσεις τη ζωή σου χωρίς να δοκιμάσεις καμιά δυσκολία.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΡΓΥΡΗ ΣΙΡΔΑΡΗ

Γ2.

Στο απόσπασμα περιγράφονται η Αρετή και η Κακία, που βρέθηκαν στον δρόμο του Ηρακλή, και δίνονται τα χαρακτηριστικά τους. Αναλυτικότερα, η αρετή παρουσιάζεται ψηλή, όμορφη με ευγένεια εσωτερική. Το σώμα της είναι καθαρό και εκπέμπει σεβασμό το βλέμμα της. Αναδεικνύεται η σωφροσύνη στο παράστημά της και φορά ένα λευκό φόρεμα.

Η Κακία είναι ευτραφής, σχεδόν παχύσαρκη, φαίνεται μαλθακή και είναι βαμμένη ώστε να ξεγελά ως προς τα χαρακτηριστικά της: να φαίνεται πιο λευκή και ροδαλή από ότι είναι. Το παράστημά της ήθελε να το παρουσιάζει μεγαλύτερο και τα μάτια της μεγάλα. Το φόρεμα που φορούσε ήταν λαμπερό ώστε να φαίνεται η ομορφιά της νεότητάς της.

Γενικά, η Κακία παρουσιάζεται να έχει επιτηδευμένη εμφάνιση με στόχο να παραπλανήσει, ενώ η Αρετή παρουσιάζεται απλή και ανεπιτήδευτη.

Γ3.α.

γυναίκας: γυναικός

φύσει: φύσεως

σῶμα: σώματος

καθαρότητι: καθαρότητος

Γ3.β.

φανῆναι: φάνηθι

μεγάλας: μειζόνων

ἰδεῖν: ὀψομένη

ἐπισκοπεῖν: ἐπεσκόπει

ἄξω: ἀγάγωμεν

οὐδενός:οὐδεμιᾷ

Γ4.α.

ἰδεῖν: τελικό απαρέμφατο της αναφοράς στο εὐπρεπῆ»

τὴς φύσεως:γενική συγκριτική στο «ὀρθοτέραν»

τῷ Ἡρακλεῖ:αντικείμενο στο «προδραμεῖν»

ἀποροῦντα:»κατηγορηματική μετοχή, αναφέρεται στο «σε»μέσω του «ὁρῶ»

φίλην:κατηγορούμενο στο «ἐμὲ» μέσω της μετοχής «ποιούμενος»

τῶν χαλεπῶν: γενική αντικειμενική στο «ἄπειρος»

Γ4.β.

«Εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται»:Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική, ολικής άγνοιας, πρόταση. Εκφέρεται με Οριστική «θεᾶται»που δηλώνει το πραγματικό και συντακτικά λειτουργεί ως αντικείμενο στο «ἐπισκοπεῖν».

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΡΓΥΡΗ ΣΙΡΔΑΡΗ